

BIULETYN KOWIEŃSKI

Nr. Wilno, dnia 28 lipca 1936 r. 1484.

Treść numeru:

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WENNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

1/ L.Aidas o zwołaniu Sejmu. Dział. III.Str.1.

Kronika.

2/ Ogłoszenie wyroku w procesie związku rolników.	"	2.
3/ Ukaranie szpiegów.	"	"
4/ Sprawa założenia akademji weterynaryjnej.	"	"
5/ Sprawa podburzania rolników.	"	3

VII. KŁAJPEDA.

6/ Usuwanie Litwinów z urzędów kłajpedzkich. VII "

VIII. ŻYCIE LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

7/ "Vil Rytojus o zawieszeniu i skreśleniu oddziałów T-wa św. Kazimierza. VIII. "

X

X

X

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WENNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

1/ L. AIDAS O ZWOŁANIU SEJMU. "L. Aidas 336 z 24. VII. r. b. artykuł. pt. Czy Sejm mógł być wcześniej zwołany. St. szczenie: Wybory do Sejmu odbyły się 9 i 10 VI r. b., natomiast 7. VII. ogłoszony został akt Prezydenta państwa na mocy którego Sejm zostaje zwołany 1. IX. r. b. Tak więc między zwołaniem Sejmu, a wyborami upływa około 3-ch miesięcy. W związku z tem niektórzy są zdania, że Sejm mógłby być zwołany wcześniej. W ciągu tak długiego czasu bowiem zainteresowanie do Sejmu w społeczeństwie może się zmniejszyć. Na taką uwagę można odpowiedzieć, że wysunąć ją mogą tylko osoby, które nie znają podstawowych ustaw litewskich. W ustawach tych przewidziany jest wyraźnie dzień zebrania się Sejmu. W związku z tem niepodobna tego dnia zmieniać dowolnie. Konstytucja litewska wyraźnie ustala, że Sejm zbiera się corocznie, na dwie zwyczajne sesje: w pierwszy poniedziałek w styczniu i w pierwszy poniedziałek we wrześniu. Ponieważ Sejm został wybrany w czerwcu przeto może być zwołany tylko w pierwszy poniedziałek we wrześniu. Tym pierwszym poniedziałkiem jest zaś dzień 1-go września.

Niepodobna również stwierdzić by okres 2-ch, lub trzech miesięcy upływający między wyborami do Sejmu, a jego zwołaniem był zasadniczo zbyt długi. Nie trzeba zapominać, że obowiązki posła na Sejm są bardzo odpowiedzialne. Tymczasem osoby, które 9 i 10. VI. zostały wybrane do sejmu, mogły się dowiedzieć o tem, że wypadnie im spełniać odpowiedzialne obowiązki dopiero po wyborach. Tak więc dla przygotowania się do tych obowiązków, pozostało już bardzo niewiele czasu.

Pozatem potrzebny jest czas na różne przygotowania techniczne / urządzenie sali posiedzeń, inwentarz i. t. d. / . Tak więc i pod tym względem okres jaki pozostał między wyborami, a zwołaniem Sejmu jest raczej zakrótki niż zadługi.

Wybory do Sejmu wygłała narodowa Litwa. Dlatego też podziemne żywioły poniewierają Sejmem. Zresztą stworzenia przedstawicielstwa narodowego jest tak ważnym wypadkiem w litewskim życiu politycznym że zainteresowanie zbierającym się Sejmem nie może się zmniejszyć w ciągu 2-ch miesięcy.

Coprządwa różne podziemne żywioły dążą do wyzyskania czasu pozostałego do zebrania się Sejmu, ażeby w ten sposób zmniejszyć znaczenie nowoobranego Sejmu w oczach tych którzy się jeszcze poddają namowom tych żywiołów. Resztki prawej i lewej opozycji również są niezadowolone z nowego Sejmu. W swoim czasie opozycja ta wysunęła w prasie najrozmaitsze fałsze bądź co do rzekomej niekonstytucyjności ordynacji wyborczej, bądź też co do porządku głosowania. Gdy zostało wykazane przy pomocy opinii autorytetów prawa państwowego, że wszystkie zarzuty opozycji nie mają żadnej podstawy, najbardziej uparci opozycjoniści skierowali swą działalność w podziemia i wraz z mętłami żywiołami dążyli do przeszkodzenia w przeprowadzeniu należytych wyborów do Sejmu, namawiając wyborców do bojkotu wyborów.

Jednak znaczna większość wyborców zrozumiała na czyją korzyść wypadłoby zamieszanie, które zaczęły im podsuwać różne ciemne żywioły z podziemia. Zdrowe poczucie żywotne narodu litewskiego nie pozwoliło tym żywiołom na zapuszczenie szponów w ciało narodu. Naród odwrócił się od apostołów chaosu i 9-10 VI. r. b. wykazał drogą głosowania jak wysoko ocenia wysiłki rządu narodowego w kierunku stworzenia narodowego przedstawicielstwa. Prawie 3/4 wszystkich wyborców mających prawo głosowania przyszło do urn i w decydującej chwili poparło rząd narodowy.

Jest to niewątpliwie największy cios dla tych opozycjonistów z zasady, którzy swą destrukcyjną działalność opierają na rzekomej obronie zasad demokracji. Istotnie co można zarzucić pod względem demokratyzmu rządowi, za którego posunięciami wypowiedziało się 3/4 narodu? Dla wspomnianych opozycjonistów wytworzyła się sytuacja bez wyjścia. Pozostaje im bądź zarzucenie swej dotychczasowej działalności bądź też praca z różnymi podziemnymi żywiołami, które pragnąc dostrzec do swych ofiar również często osłaniają się hasłami demokracji. Jak stwierdzono, część wspomnianych opozycjonistów nie mogą zgodzić się z sukcesem rządu narodowego, obecnie wymyśla przyszłemu Sejmowi zmniejszając różnymi sposobami jego znaczenie. Powiadają oni, że Sejm

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ZYCIJA SPOŁECZNEGO.

W. L. AIDAS O ZŁOŻENIU SEJMU. (L. Aidas 336 z 24.VII. r. p.)

artykuł pt. Czy Sejm mógł być wczesniej zwołany. St. Szczepaniec: Wyborcy do Sejmu odbyli się 8 i 10 VI r. p., natomiast 7.VII. odbyły się wybory do Sejmu. Prezydent państwa na mocy którego Sejm został zwołany 1.IX. r. p. Tak więc między zwołaniem Sejmu a wyborami upłynęło około 3-4 miesięcy. W związku z tem niektórzy są zdania, że Sejm mógłby być zwołany wczesniej. W ośrodku tak długiego czasu powiem szczerze, że w Sejmie w społeczeństwie może się zmniejszyć. Na taką uwagę można odpowiedzieć, że wysunęła ją tylko osoba, która nie znała podstawowych ustaw litewskich. W ustawach tych przewidziany jest wyznaczenie daty sepcji się Sejm. W związku z tem niepodobna jest go dnia zmienić dowolnie. Konstytucja Litewska wyznacza datę, że Sejm zbiera się corocznie, na dacie wyznaczanej sepcji: w pierwszy poniedziałek w styczniu i w pierwszy poniedziałek we wrześniu. Ponieważ Sejm został wybrany w czerwcu przeto może być zwołany tylko w pierwszym poniedziałku we wrześniu. Tym pierwszym poniedziałkiem jest 28

października. Niepodobna również stwierdzić by okres 3-4 lub trzech miesięcy upływał między wyborami do Sejmu, a jego zwołaniem. Byłoby to nie do zaakceptowania. Nie trzeba zapominać, że obowiązki posła do Sejmu są bardzo odpowiedzialne. Tymczasem osoby, które 8 i 10.VI. zostały wybrane do Sejmu, mogły się dobrać do tego, że wyznaczenie im sepcji nie do zaakceptowania. Obowiązki posła do Sejmu są bardzo odpowiedzialne. Tak więc dla przysposobienia się do tych obowiązków, pozostało już bardzo niewiele czasu.

Pozatem potrzebny jest czas na różne przygotowania techniczne. Urządzenie sali posiedzeń, koncertu i t.d. Tak więc i pod tym względem okres jaki pozostał między wyborami a zwołaniem Sejmu jest raczej skrótki niż sądzić. Wyborcy do Sejmu wybrali narodowe Litwa. Dlatego też podobnie zwołano Sejm. Wobec tego Sejm jest odpowiedzialny za narodowego jest tak ważnym wypadkiem w Litewskim życiu politycznym, że zainteresowanie społeczeństwa się Sejmem nie może się zmniejszyć w czasie 3-4 miesięcy.

Co prawda różne podobne byłyby dążyć do wywołania czasu wyborów. I tego do sepcji się Sejm, żeby w ten sposób zmniejszyć znaczenie nowo wybranego Sejmu w oczach tych którzy się jeszcze poddają namom tymi żywiołami. Reakcja prawej i lewej opozycji również są niezadowolone z nowego Sejmu. W swoim czasie opozycja ta wysunęła w przedmiotach wybranych kilka bądź co do porządku głoszenia. Gdy pozostało wykazane przy pomocy opinii autorzy praw państwowych, że w sprawie zarzutów opozycji nie mają żadnej podstawy, najbardziej uprzywilejowanej opozycji składowali swą działalność w podziemiu i wraz z innymi żywiołami dążyli do przeszkolenia w przeprowadzeniu należytych wyborów do Sejmu, namawiając wyborców do bójkotu wyborów.

Jednakże znacząca większość wyborów rozumieli na korzyść korwackich wypadków zamieszania, które zaczęły im podawać różne cienie zwycięstwa. Wobec tego Sejm, które podane było narodu litewskiego nie poddało. Tym żywiłom na zapuszczenie szponów w czasie narodu. Naród obrócił się od opozycji do 8-10 VI r. p. wykazał drogą głoszenia jak wysoko oceniał wyjątki tego narodowego w kierunku stworzenia narodowego przedstawicielstwa. Prawie 3/4 wszystkich wyborców mających prawo głoszenia przysięgło do urn i w decydującej chwili poparło rząd narodowy.

Jeżeli to niewątpliwie najwęższy czas dla tych opozycjonistów zaszły, którzy swą destrukcyjną działalność opierają na reakcyjnej obronie zasad demokracji. Istotnie co można zarzucić pod względem demokratycznym rządowi, że którego posunięciem wypowiedział się 3/4 narodu? Dla wspomnianych opozycjonistów wytworzyła się sytuacja, że wyjątki. Pozostaje im bądź narzucenie swych dotychczasowej działalności bądź też prace z różnymi podobnymi żywiołami, które przyniosą do tego do swych ofiar również częściowo ofiarując się pasywnie demokracji. Tak stwierdzono, że opozycjonistów nie można zabrać się z sukcesem rządu narodowego, obecnie wybrania przysięgłemu Sejmowi w zamierzając różnymi sposobami jego znaczenie. Powołując się na to, że

nic nieda, że będzie posłusznym narzędziem rządu i.t.d. i.t.d. Ciemne żywioły obawiają się gładkiej współpracy Sejmu i narodowego rządu. Współpraca ta zaś jest zapewniona.

Nie trzeba poważnie opowiadać na takie zarzuty skompromitowanych politycznie opozycjonistów i ciemnych żywiołów Prawa i obowiązki sejmu są ustalone w podstawowych zasadach państwa litewskiego. Z ustaw tych można widzieć co Sejm dać może, a czego dać nie może. W tych ustawach ustalone są też stosunki Sejmu z rządem. Pod tym względem konstytucja jak wiadomo daje Sejmowi możność wywierania wpływu na rząd; dozorowanie prac rządu, zgłaszanie zapytań i interpelacyj. Konstytucja w § 60 głosi, że gabinet ministrów odpowiada solidarnie przed Sejmem za ogólną politykę rządu, zaś każdy minister osobno odpowiada za swą działalność w powierzonym mu zakresie. Ten sam paragraf konstytucji głosi, że gabinet ministrów i każdy poszczególny minister podają się do dymisji z chwilą wyrażenia przez Sejm nieufności conajmniej 3/5 głosów.

Tak więc Konstytucja daje Sejmowi bardzo szerokie prawa. Jest jednak rzeczą zrozumiałą, że prawa te całkiem nie oznaczają by Sejm ciągle musiał być w opozycji względem rządu. Między Sejmem, a rządem musi się ustalić gładka współpraca, tylko przy takiej współpracy może być w kraju trwały ład.

Wszędzie gdzie współpracy takiej braknie i gdzie parlament staje w opozycji do rządu, zaczyna się kryzys państwowy. Państwo rzadko przeżywa taki kryzys bez wielkiej dla siebie szkody. Z tego względu o ile nowo wybrany Sejm litewski znajdzie drogi ścisłej współpracy z rządem narodowym, a nie będzie zakłócał posunięć tego rządu jakby chcieli tego opozycjoniści i najróżniejsze ciemne żywioły, trzeba się z tego tylko cieszyć. Istotnie nie podobna wątpić w to, że przedstawiciele nowo wybranego Sejmu słusznie rozumieją wolę narodu litewskiego, która się przejawiała w czasie głosowania 9 i 10 VI r.b. i sumiennie spełnią swe odpowiedzialne obowiązki jakie na nich nakładają podstawowe ustawy państwa litewskiego. W tym wypadku zaś nowoobрани Sejm może być jedynie sojusznikiem rządu narodowego w pracy państwotwórczej. Ci, którzy wykracza przeciwko woli narodu muszą być poskromieni. Wreszcie zauważyć należy, że wszędzie byli, są i będą niezadowoleni. Niepodobna wszystkim dogodzić jednocześnie. Przykłady innych krajów świadczą także o tem. Dlatego też nawet z punktu widzenia idealnej demokracji muszą być po głosowaniu z 9 i 10 VI r.b. stanowczo poskromieni ci, którzy nie chcą uznać woli narodu jaka się podczas tego głosowania przejawiała i którzy nadal prowadzą swą zguźną robotę. Idą oni przeciwko narodowi. Z tego faktu należy poczynić odpowiednie wnioski. /C -3/.

K r o n i k a.

2/ OGŁOSZENIE WYROKU W PROCESIE ZWIĄZKU ROLNIKÓW. "L.Aidas" z 23. VII. W kowieńskim Sądzie Okręgowym rozpatrywana była sprawa działaczy ze związku rolników, oskarżonych o nadużycia. Ogłoszono już wyrok w tej sprawie: oskarżony Trymakas, skazany został na 3 lata ciężkiego więzienia, Mikszys, i Josiukas na 6 mies. Dagelis i Szabanawiczus. na 4 mies. Urmonas na 6 mies. Kubilūs i Soblis na 6 mies. Wolejszys i Szalkauskas na 8 mies. Murza na 9 mies. Witartas na 3 mies. Jonkus na 6 mies; Adamkawicius, osk. Bilevicius, osk. Ramancionis, osk. Poskus, osk. Vilimas, osk. Bickus, osk. Kutkevicius, osk. Likerauskas, osk. Stulgys, Maželka, na 6 mies. i Marcinkievicius na 8 mies. resztę oskarżonych uniewiniiono. /C -7 /

3/ UKARANIE SZPIEGÓW. "L.Aidas z 17.VII. Za szpiegostwo na rzecz obcego państwa Sąd Wojskowy skazał Jana Czesława Grabiniauskasa na 6 lat ciężkiego więzienia, Czesława Zagżeckisa na 4 lata, i J-Walukonisa na 3 lata. /A -8 /2/

4/ SPRAWA ZAŁOŻENIA AKADEMJI WETERYNARYJNEJ. "L.Aidas" z 17.VII. W 1932 r. założony został Państwowy Instytut Weterynaryjno-Bakterjologiczny. Dnia 23.VI. r.b. gabinet Min. uchwalił założenie Akademji Weterynaryjnej w Kownie. Praca obu tych instytucyj będą połączone. / C - 17.

nie trzeba, że będzie posunięte w kierunku...
Ciemne wywidy opiewają się gładziej wzdłuż...
razem. Współpracę za zaś jest zapewniona.

nie trzeba powziąć...
wzajemnej politycznej...
sejm się ustosunkowuje...
tych może...
wobec ustosunkowania...
o to jak wiadomo...
rozporządzenia...
w § 60...
za ordynację...
działalność...
si, że gabinet...
działają z...
325 głosów.

Tak więc...
danki...
nie musi...
się walczyć...
w kraju...
szeregi...
w oparciu...
taki kryzys...
wybrany...
dowód...
opozycjonistów...
ciężko...
nego...
jawia...
obowiązki...
sta...
funkcją...
kwestja...
należy...
dogodzi...
Piątego...
być...
nie...
wie...
pobowi...
10-17.

K r o t k i

W Kowalskim...
sejm...
funkcją...
kwestja...
należy...
dogodzi...
Piątego...
być...
nie...
wie...
pobowi...
10-17.

W Kowalskim...
sejm...
funkcją...
kwestja...
należy...
dogodzi...
Piątego...
być...
nie...
wie...
pobowi...
10-17.

5/ SPRAWA PODBURZANIA ROLNIKÓW. "L. Naujienos" z 22 lipca .
Osadzony został w więzieniu niejaki Wincenty Skirsniewicz, który już w roku ubiegłym był ukarany przez komendanta pow. olickiego 3 -ma mies. więzienia, za podburzenie rolników. Skirsniewicz po powrocie z więzienia, razem z bratem Jakóbem znowu podburzał rolników do strajku. /C- 7./

VII. KŁAJPEDA.

6/ USUWANIE LITWINÓW Z URZĘDÓW KŁAJPEDZKICH. "L. Žinios" z 23 VII.
Sekretarz nadleśnictwa w Mirkupiach Szlenteris w kraju Kłajpedzkim, został w tych dniach przeniesiony, na rozkaz Dyrektora Baldziusa, na inne stanowisko niższej kategorii. Ponieważ na tę zmianę się nie zgodził, został usunięty z zajmowanego stanowiska. Szlenteris był czynnym członkiem organizacji litewskich. Na prośbę skierowania do władz centralnych otrzymał posadę w Kłajpedzkiej Komorze celnej.

VIII. ŻYCIE LITWINÓW I PRASY LITWISKIEJ W WILNIE.

7/ "VIL. RYTOJUS" O ZAWIESZENIU I SKRESLENIU
ODDZIAŁÓW T-WA ŚW. KAZIMIERZA "Vil. Ryt. z dnia 28. VII. Zastępca Starosta święciański Polkowski zakomunikował Centralnemu Zarządowi T-wa św. Kazimierza, iż z dniem 21 lipca zawiesił oddział T-wa we wsi Nowiki, gm. duksztańskiej. Zakomunikował to zastępca starosty, że z dniem 22 i 23. VII zawiesił oddziały T-wa w Murmach, Raszkutenach /gm. Kołtyniańskiej/, Nowych Dęgieliszkach, Rymśzanach, Iwanianach, gm. Dęgieliskiej, Berżwiac, Czynczykach, Madżunach, gm. święciańskiej. / Mielegianach i Jodagalach /gm. mielegiańskiej. / wreszcie zakomunikował wicestarosta, że 24. VII. skreślił ze swej ewidencji oddziały T-wa w Starczunach Wilejtach, Nowych Horodiszkach, Gudelach, i Romaniunach /gm. hoduciskiej/, powołując się na to, że zarządy tych oddziałów nie były wybierane w przewidzianym statutowo czasie, nie odbywały się walne zebrania, małe było zainteresowanie członków i. t. d.

Starosta wileńsko-trocki Niedźwiedzki zawiesił dwukrotnie oddział t-wa we wsi Darzele, gm. olkienickiej. /H/

5) SPRAWA PODURZAMIA ROLNIKÓW "L. Masłowski" z 22 lipca
Oszedoby został w więzieniu nielaki "Vincenty Skirniawicz", który
tuż w roku ubiegłym był ukarany przez komendanta pow. olskiego 3-
miej. więzienia za podburzenie rolników Skirniawicza do powstania
z wyjątkiem, razem z prztem Janem podburzał rolników do straj-

VII. KALPEDA

6) USAMIANIE LITWINÓW Z URZĘDOW KALPEDIKICH "L. Śniński" z 23 VII
Sekretarz nadziesiąty w Mińskach Kalpeda w kraju Kalpedzkim
został w tych dniach przedstawiony na rozkaz Wykrotora Balduasa, na
inne stanowisko niższej kategorii. Pomysł na tę zmianę się nie zgodził
został usunięty z zakresu stanowiska sekretarza był czynnym członkiem
organizacji litewskiej. Na prośbę sekretarza do wiada centralnych
otrzymał posadę w Kalpedzkiej Komorce celnej.

VIII. WILNIE

7) WILNIE O ZAWIĘZANIU I BRANŻACH
ODDZIAŁ T-14 SW. KAZIMIERZA "VII Ryt" z dnia 28 VII. Zarządca Staroży
świątecznego Polnowski zakomunikował Centralnemu Zarządowi T-14 w Wilnie, że
Kazimierz 14 z dnia 21 lipca zawieszili oddział T-14 w wsi Nowiki, gm.
określonej. Zakomunikował to zarządca staroży, że z dnia 22 i 23 VII
zawieszili oddział T-14 w Mornach, Raszutkach, gm. Koltyniskich, gm.
Nowych Pusteliskach, Ryżanach, Iwaniszach, gm. Sądzieliskich, Borsuchach,
Cymoszkach, Madunach, gm. Świątecznych, Mielogach i Jodźkach,
gm. Mielogach. W sprawie zakomunikował wicezarządca, że 24 VII
skreślił swój widowni oddział T-14 w Borsuchach, Mielogach, Nowych
Hordoliskach, Gucielach, i Raszutkach, gm. Poduliskich, powołując się
na to, że zarządy tych oddziałów nie były wydane w przewidzianym
statutowo czasie, nie odbyły się wnie zebrania, a nie było zaistnienia
wznie członków 1. i 2. d.
Zarządca wileńsko-turocki Wielebiński zawieszili dwukrotnie oddział
T-14 w wsi Parzele, gm. Okleńskich. W